

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ПИТАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ

У розвитку сучасного суспільства значне місце займає діяльність, що пов'язана з розробкою і впровадженням новітніх технологій, виробництвом і реалізацією на ринку нових товарів, створених в результаті науково-технічного прогресу. Мова йде про інноваційний розвиток суспільства як системи соціальних зв'язків, яка за допомогою інновацій сприяє підвищенню рівня життя людини і соціуму в цілому, забезпечує конкурентоздатність на ринку та в міждержавних відносинах, підвищує ефективність впроваджуваних реформ в різних сферах суспільного життя. Разом з тим, інноваційний розвиток суспільства є складним та довготривалим процесом, який потребує комплексного регулювання шляхом поєднання різних соціальних регуляторів та обов'язкової участі держави.

Основними факторами, що нині активно впливають на інноваційний розвиток суспільства є, по-перше, інформатизація, яка безпосередньо пов'язана з ідеєю «технологічних інновацій» та характеризується впровадженням комунікацій, необхідних для обміну інформаційними ресурсами зі значною швидкістю і в необмеженому обсязі, і, по-друге, глобалізація, яка передбачає взаємопроникнення та взаємодію різних суспільств, держав та недержавних утворень у сферах економіки, політики, культури тощо, а також вироблення загальних стандартів та суперечливий процес локалізації, що неможливий без територіальної і корпоративної концентрації ресурсів. Водночас, поряд з позитивними тенденціями інформатизація, яка сама по собі являється продуктом інноваційного розвитку, поки що викликає чимало додаткових проблем. Адже обмін інформацією у вищезазначених параметрах дозволяє пришвидшити наукову діяльність та інноваційні процеси, проте, неконтрольованість інформаційних потоків загрожує безпеці особистості та всьому суспільству. Говорячи ж про глобалізацію, то разом зі сприянням вона може гальмувати розвиток технологій, породжувати інформаційні та технологічні війни, зростання нерівності між суб'єктами інформаційних відносин, впливати на зміни інноваційної політики.

Багато в чому розвиток суспільства в технологічній сфері зумовлений розвитком суспільної свідомості, зокрема правосвідомості. Адже суспільна свідомість – дуже тонка матерія, що відображає не тільки матеріальні, але й духовні потреби суспільства, які, в свою чергу, впливають і на технологічний розвиток. Важливим при цьому є правова

комунікація, яку слід розуміти не лише як абстрактний концепт, а і як практичну сферу узгодження взаємодії (через поведінку) людей у юридико-комунікативному суспільстві [1, с. 117]. Розглядаючи інноваційний розвиток суспільства в умовах інформатизації як спосіб функціонування соціальних систем, при якому тенденції впровадження нових ідей, технологій, норм і цінностей в усіх сферах суспільства переважають над протилежними тенденціями збереження існуючого стану [2, с. 15-16], можна констатувати, що інноваційна діяльність в масштабах інтересів суспільства і держави слугує вирішенню багаточисельних соціальних, зокрема морально-етичних, проблем.

Досліджуючи питання інноваційного розвитку суспільства, особливу увагу слід приділити проблемам правового регулювання суспільних відносин в даній сфері. Оскільки врегулювання таких відносин нині забезпечується за допомогою правових засобів, але в більшості державах вони є недостатніми, хаотичними та непослідовними в правовому регулюванні. Основною прогалиною є відсутність системного підходу до розуміння сутності і структури предмета правового регулювання, загального обсягу організованих відносин.

Зазначені правотворчі проблеми виникають з проблем юриспруденції як науки, і в першу чергу держави і права, оскільки в даний час залишається малодослідженою та неузгаальною вся сукупність суспільних відносин в сфері інноваційного розвитку суспільства, не вироблені їх системні закономірності як предмета правового регулювання; не встановлено співвідношення процесів формування державної інноваційної політики та правового регулювання інноваційних відносин; не визначено єдиний термінологічний апарат.

Найбільшої уваги дістали поки що дослідження інновацій у вітчизняній юриспруденції серед представників цивільного та підприємницького права. А от питання публічних галузей права, зокрема стосовно формування державної політики в інноваційній сфері, діяльності інститутів науки та освіти, інноваційні відносини неринкового характеру потребують детальної теоретичної розробки. Першочерговим завданням залишається узагальнення та проведення системного аналізу інноваційних відносин з метою розробки єдиного понятійного апарату, основ і принципів правового регулювання, рекомендацій щодо вдосконалення чинної та формування нової нормативно-правової бази. Важливим для забезпечення сталого інноваційного розвитку суспільства є вивчення ролі держави як інституту, що здійснює інноваційну політику, а також стану взаємодії юриспруденції з іншими гуманітарними науками в галузі дослідження інновацій і, в першу чергу, з економікою.

Не зважаючи на те, що регулювання суспільних відносин в інноваційній сфері здійснюється більше ніж 400 нормативно-правовими актами, чинне законодавство України про інноваційну діяльність не може

забезпечити повномасштабного регулювання відносин, що виникають у зв'язку з розробленням, створенням і розповсюдженням інноваційних продуктів. Дана проблема пояснюється наявністю в законодавчому забезпеченні інноваційних суспільних відносин правових норм різної галузевої належності та відповідно відсутністю комплексного нормативно-правового акту з питань здійснення інноваційної діяльності.

Підводячи підсумки, необхідно зазначити, що інноваційний розвиток суспільства в правовому розумінні є системою суспільних відносин, пов'язаних зі створенням умов, розробкою і комплексною практичною реалізацією в різних сферах людської діяльності нових знань з метою підвищення рівня життя людини та соціуму в цілому, вирішення соціальних проблем, забезпечення конкурентоздатності на ринку та міждержавних відносинах, підвищення ефективності реформ та перетворень. Самі ж відносини, що пов'язані з інноваційним розвитком суспільства, безперечно є складним та важливим соціальним інститутом, який включає в себе різні сфери людської діяльності, інтереси особистості, суспільства і держави, а також має конкретні відкриті правові проблеми, що з наукової точки зору потребує їх теоретико-правового осмислення та дослідження, а з практичної – модернізації інноваційного законодавства, результатом якої має стати кодифікований акт, який виступав би результатом систематизації законодавства, виявлення та усунення прогалин і суперечностей між положеннями різних правових норм.

Література

1. Provencher G. Droit et communication. Liaisons constatees. Relexions sur la relation entre la communication et le droit / G. Provencher. – Bruxelles: E. M. E, 2013. – 204 p.

2. Концептуальні засади становлення інноваційного суспільства в Україні : монографія / кол. авт.: Г.П. Клімова, С.М. Іванов, Л.С. Шевченко та ін.; за ред. Ю. Є. Атаманової, Г. П. Клімової. – Х.: Право, 2015. – 452 с.